

Консультація для батьків : “Труднощі у спілкуванні? Допоможе гра!”

Підготувала : практичний психолог Ірина КОМОЧКІНА

2025

Консультація для батьків на тему: «Труднощі у спілкуванні? Допоможе гра!»

Розвиток мовлення дошкільнят завжди був актуальною проблемою, а нині вже варто й бити на сполох. Дедалі більше вихованців дитсадків мають труднощі у спілкуванні, пов'язані не лише з недорозвиненим мовленням, а й з невмінням здійснювати комунікацію. Чому це так? Як запобігти цим проблемам? Як допомогти малюкам їх подолати? Яка роль батьків, а що може зробити вихователь? Вважаємо, що розв'язання цих проблем криється у правильній організації ігрової діяльності малюків. Адже саме в ній найкраще розвиваються комунікативні здібності. Чому малятам складно спілкуватися?

Сьогодні все більше дошкільнят мають труднощі у спілкуванні. Обмежений словниковий запас, невиразне мовлення, невміння висловлювати свої думки й розуміти інших - раніше ці проблеми найчастіше діагностували у малят, які виховуються в дитячих будинках або неблагополучних сім'ях. Оскільки в дошкільний період, коли дитині конче потрібне спілкування з близькими, у цих малят воно обмежене. Проте останнім часом несформовані мовленнєво - комунікативні вміння спостерігаються і в дітей із зовні успішних і щасливих родин. Причин може бути безліч: родові травми, ослаблене здоров'я, загалом несприятлива екологічна ситуація. Та в більшості випадків недорозвиток викликаний тим, що в таких сім'ях турботу про дитину розуміють однобоко: нагодувати напоїти, одягнути-взути, тобто задовольняють лише біологічні потреби малюка в їжі і теплі.

А як щодо потреби у спілкуванні? Такі батьки знаходять собі виправдання-вони зайняті й не мають часу на спілкування з сином чи дочкою. Натомість пропонують малюкові «безвідмовну няньку»-телевізор чи комп'ютер-нехай, мовляв, дитина дивиться, розвивається. А от чи дає це користь? Часто дорослі навіть не замислюються над тим, що не досить придбати для дитини багато яскравих іграшок, варто ще докласти зусиль і терпіння, щоб навчити малюка ними гратися. Особливо це стосується дітей, які не мають товаришів для ігор. Зрозуміло, що таким товаришем для них має стати близький дорослий.

Основна причина труднощів у спілкуванні – недорозвиненість емоційно-вольової сфери малюка. Якщо під час його спілкування з близькими людьми бракує теплого, щирого контакту, якщо немає спільного переживання емоційних станів у перші роки життя, в подальшому у малого виникатимуть труднощі у спілкуванні з усіма

людьми, які його оточуватимуть. Незадоволення дорослими першої потреби малюка у доброзичливій увазі часто призводить до того, що дитина замикається у собі, заглибившись у свій внутрішній світ. Як результат – недостатньо сформована потреба в спілкуванні з людьми.

У дошкільному віці спілкування – регулятор спільної діяльності, початковий інструмент формування свідомості дитини та пізнання всього у світі. Спілкування також допомагає людині самовизначитись в своїх думках та вчинках. Ще одна причина, через яку в дітей виникають труднощі у спілкуванні – недорозвиненість мовлення або навіть його відсутність. Це зумовлюється тим, що дорослі, самі того не розуміючи, пригнічують процес активної мовленнєвої діяльності малюка. Вони задовольняються тим, що дитина може жестом руки, поглядом, поворотом голови, правильним виконанням вказівки дорослого показати, що розуміє його. А той, пересвідчившись, що малюк збагнув, про що йдеться, не переймається створенням ситуації предметної дії. Процес оволодіння мовленням дуже складний і потребує від малюка величезних розумових зусиль, які обов'язково треба спонукати та заохочувати.

Мовлення розвивається у практичному його вживанні – у спілкуванні з іншими людьми. Водночас воно зумовлює перебудову психічних процесів, зокрема впливає на формування мислення. Як же працювати з дітьми, щоб запобігти труднощам у спілкуванні. Любити й поважати кожную дитину. Головне, що мають знати і пам'ятати дорослі, - дітей треба любити та обов'язково поважати кожную особистість. Часто проблеми виникають саме тому, що дорослі не вміють або не хочуть зрозуміти та прийняти кожную без винятку дитину. Курс має бути на розвиток емоційно-особистісних форм спілкування дитини з близькими людьми, що реалізує її потреби у визнанні, підтримці, любові, сприяє розвитку мотивації до спілкування й співробітництва в різноманітних цікавих для дошкільника видах діяльності. У свою чергу, це вимагає від дорослих відмови від авторитарного стилю керівництва та встановлення партнерських, дружніх стосунків з дитиною. Для малюка дуже важливо перебувати у полі уваги тих, хто його оточує, бути почутим та справедливо оціненим, включеним до групи однолітків, у якій він формується як суспільна істота.

Гра – найприродніша рушійна сила. Перший досвід взаємодії з дорослими та однолітками дошкільнята набувають у провідній для свого віку діяльності – ігровій. Реальні стосунки, які виникають у процесі ігрової взаємодії, - основа організації дитячого товариства. Особливість ігрової діяльності полягає у тому, що вона дає більше, порівняно з іншими видами діяльності, можливостей для

орієнтування в навколишньому світі, специфічність – у тому, що її продуктивність визначається ефективним функціонуванням у гравців пізнавальних процесів(пам'яті, мислення, уваги, уяви). Саме в грі формуються вміння домовлятися, поступатися, прислухатися, вислуховувати, переконувати, пропонувати, співчувати, а отже, - спілкуватися. Гра, яка обов'язково супроводжується спілкуванням, - найприродніша рушійна сила у реалізації поставленого завдання.

Вчити взаємодіяти. Ефективною інноваційною технологією, яка допоможе дитині подолати наявні труднощі у спілкуванні, щоб вона могла успішно вступити у шкільне, а потім і в доросле життя, є технологія проектування психолого-педагогічної взаємодії дітей та дорослих. Зазначена технологія – це реальна практика особистісно орієнтованої педагогіки, яка дає можливість коригувати та розвинути здібності кожної дитини й підвести до найвищого рівня її особистісні надбання. Головний принцип – діяльнісний підхід до розвитку особистості. Визначити характеристики технології взаємодії – розвивальне середовище та самостійна діяльність дитини, спрямована дорослими. Оскільки провідною діяльністю дитинства є гра, то саме в ній оптимально розвиватимуться всі психічні й психологічні досягнення дитини. Вихователю потрібно будувати роботу так, щоб дитина вчилася і розвивалася в процесі власної активної діяльності, а не просто сприймала інформацію, яку їй повідомляють дорослі. Плануючи освітньо-виховний процес, вихователь виходить із потреб та інтересів дітей, з урахуванням їхніх знань та вмінь. Майстерність педагога полягає у тому, щоб ідеї були представлені з подачі самих дітей, а сам педагог виступав у ролі порадики, друга, досвідченого товариша. Щоб мовлення стало засобом спілкування, треба створити умови, які спонукають дитину усвідомлено звертатися до слова, викликають потребу бути зрозумілою спочатку дорослим, а згодом і одноліткам. Такі умови виникають у процесі самого спілкування і в діяльності, що її організовують дорослі разом з дитиною. Чим складніша та різноманітніша діяльність, тим необхідніше дитині мовленнєве спілкування. Безмежна віра у своїх вихованців, переконаність у можливостях, талановитості кожної дитини творить диво, бо працює на підвищення позитивної самооцінки кожної дитини. Так проблема труднощів у спілкуванні буде уникати. Бо все ж легко і цікаво, коли просто граєшся!